

Službeni glasnik BiH, broj 70/15

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnoj sjednici, u predmetu broj **AP 4413/13**, rješavajući apelaciju **Ane Mastilo**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu: Mirsad Ćeman, predsjednik Mato Tadić, potpredsjednik Margarita Caca-Nikolovska, potpredsjednica Zlatko M. Knežević, potpredsjednik Valerija Galić, sutkinja Miodrag Simović, sudija Constance Grewe, sutkinja Seada Palavrić, sutkinja na sjednici održanoj 9. jula 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Ane Mastilo** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 11 0 K 008052 13 Kž 10 od 17. septembra 2013. godine i Presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj 11 0 K 008052 12 K od 1. februara 2013. godine.

Na osnovu člana 64. stav (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, prestaje pravno dještvo Odluke o privremenoj mjeri broj AP 4413/13 od 12. marta 2014. godine.

OBRAZLOŽENJE I. Uvod

1. Ana Mastilo (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Banje Luke, koju zastupa Jovan S. Čizmović, advokat iz Banje Luke, podnijela je 28. oktobra 2013. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 11 0 K 008052 13 Kž 10 od 17. septembra 2013. godine i Presude Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 11 0 K 008052 12 K od 1. februara 2013. godine. Apelantica je 29. novembra 2013. godine podnijela zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud odgodio izvršenje kazne zatvora na koju je osuđena do donošenja odluke o apelaciji. Apelantica je 18. februara 2014. godine podnijela zahtjev za prioritarno rješavanje apelacije. Apelantica je 5. maja 2014. godine i 13. aprila 2015. godine dopunila apelaciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Odlukom Ustavnog suda broj AP 4413/13 od 12. marta 2014. godine usvojen je apelanticin zahtjev za donošenje privremene mjere.

3. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 60/05, 64/08 i 51/09), od Vrhovnog suda, Okružnog suda i Okružnog tužilaštva Banja Luka (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo) zatraženo je 19. marta 2014. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Vrhovni sud, Okružni sud i Tužilaštvo su dostavili odgovore na apelaciju 26. i 27. marta i 1. aprila 2014. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičnih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

6. Presudom Okružnog suda broj 11 0 K 008052 12 K od 1. februara 2013. godine, koja je ispravljena Rješenjem Okružnog suda broj 11 0 K 008052 12 K od 12. aprila 2013. godine, apelantica je proglašena krivom zbog krivičnog djela neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Republike Srpske (u daljnjem tekstu: KZRS) i osuđena na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine u koju joj je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru. Na osnovu člana 99. st. 1. i 3. u vezi sa članom 96. st. 2. tač. a) i e) i 3. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZKPRS), apelantica je obavezana da naknadi troškove krivičnog postupka u iznosu od 50,00 KM, te da na ime paušala plati iznos od 300,00 KM.

7. U obrazloženju prvostepene presude se navodi da je na glavnom pretresu održanom 14. januara 2013. godine okružni tužilac izmijenio činjenični opis optužbe, a pravni opis i pravna kvalifikacija optužbe ostali su neizmijenjeni.

8. Istaknuto je da su po naredbama Okružnog suda izvršeni pretresi lica kako osumnjičenih, tako i lica koja su kupovala opojnu drogu, kao i prostorija i vozila o čemu su sačinjeni zapisnici o izvršenim pretresima sa fotodokumentacijom izvršenog pretresa putničkog vozila, čiji je vlasnik S.V., te su izdate potvrde o privremenom oduzimanju predmeta, što je uloženo u spis. Dalje je navedeno da je, prema priloženim zapisnicima o pretresu stana, drugih prostorija, vozila i lica, vidljivo da su pretresi izvršeni po naredbama sudije za prethodni postupak, da su zapisnici o izvršenim pretresima sačinjeni u skladu sa odredbama ZKPRS koje propisuju vršenje pretresa, a također, sva lica i optuženi kod kojih je vršen pretres su svojim potpisom potvrdili da su pretresu prisustvovali i da niti jedan od optuženih kod kojih je vršen pretres nije imao primjedaba na postupak vršenja pretresa. Istaknuto je da su zapisnike uredno potpisala i ovlaštena službena lica sa pečatom organa koji je vršio pretres, a kao prilog izvršenim pretresima i sačinjenim zapisnicima o pretresu je sačinjena i fotodokumentacija izvršenog pretresa vozila čiji je vlasnik S.V. Dalje je

navedeno da su privremeno oduzeti predmeti popisani po rednim brojevima i sačinjenim potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta nakon izvršenog pretresa, a uložene potvrde o privremenom oduzimanju predmeta su potpisali svi optuženi i lica kod kojih je vršen pretres i na potvrdama se ne nalazi bilo kakva primjedba na pobrojane i oduzete predmete.

9. Navedeno je da su po naredbama suda prema apelantici i drugim optuženim provedene posebne istražne radnje nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija, na osnovu člana 234. stav 2. tačka a) ZKP, pa su pred sudom preslušani transkripti razgovora optuženih u kojima su zabilježeni međusobni razgovori optuženih, kao i razgovori optuženih sa licima kojima su prodavali opojnu drogu. Prema ocjeni suda, navedene istražne radnje su provedene po naredbama sudije za prethodni postupak, tako da je pet CD medija sa originalnim tonskim zapisima i snimljenim razgovorima i SMS poruka, zabilježenih tokom provođenja posebnih istražnih radnji, zakonito pribavljen dokaz nasuprot navodima branilaca optuženih. Istaknuto je da tvrdnje branilaca optuženih o tome da su dokazi pribavljeni navedenim istražnim radnjama nezakoniti, jer su naredbe za provođenje posebnih istražnih radnji donesene prije nego što je tužilac donio naredbu o provođenju istrage nemaju uporište u zakonu zbog toga što se istraga može provoditi i protiv nepoznatog lica ("o provođenju istrage donosi se naredba koja sadrži: podatke o učiniocu krivičnog djela ukoliko su poznati, opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja krivičnog djela ..."). Stoga je ukazano da se analognim tumačenjem dolazi do zaključka da su se posebne istražne radnje mogle odrediti i protiv nepoznatih lica uz obavezno ispunjavanje uvjeta za njihovu primjenu iz člana 234. ZKP.

10. Prema ocjeni Okružnog suda, pri donošenju i provođenju ovih naredbi u potpunosti je ispoštovana procedura određena zakonom na osnovu koje se određuje ova posebna istražna radnja. Okružni sud je utvrdio da je u svakom konkretnom predmetu naredba o određivanju posebne istražne radnje nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija (mobilnih telefona) u odnosu na optužene obuhvaćene tim naredbama donesena u skladu sa članom 236. stav 1. ZKPRS na obrazloženi prijedlog tužioca, koji je sadržavao podatke o licima i brojevima telefona, uključujući i N.N. lica protiv kojih se preduzimaju radnje, osnovane sumnje za krivično djelo za koje se, prema KZRS, može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna, razlozi za njihovo preduzimanje, bitne okolnosti koje zahtijevaju preduzimanje radnje, navođenje radnje koja se zahtijeva i način izvođenja, obim i trajanje radnje.

11. Okružni sud je naveo da su na održanim pretresima provedeni dokazi: preslušavanje audiozapisa, preslušani telefonski razgovori optuženih, tj. transkripti snimljenih razgovora i zabilježenih SMS poruka u označenom periodu. Istaknuto je da optuženi nisu osporili da je glas koji se čuje na audiozapisu, a koji je registriran u transkriptima, njihov glas. Analizom sadržaja navedenih razgovora sud je utvrdio povezanost apelantice i ostalih optuženih, njihovo poznanstvo i saradnju i dogovore

u vezi sa nabavljanjem, držanjem, prenošenjem, pakiranjem i prodajom opojne droge. Ocjenom svih preslušanih razgovora u vezi sa drugim izvedenim dokazima utvrđeno je da navedeni razgovori potkrepljuju druge dokaze koji se odnose na uloge i radnje pojedinih optuženih, kao i činjenicu da su optuženi vodili računa o tome da u ovim razgovorima ne otkrivaju potpune detalje, već da korištenjem pojedinih termina, skraćenica, nedovršenih rečenica prikriju pravu sadržinu razgovora. Istaknuto je da optuženi nisu koristili neki posebni zatvoreni sistem šifri koji bi bilo teško protumačiti, jer su u razgovorima koristili riječi "ono", "to", poziv na "piće" ili "kafu", "možemo li se vidjeti", što bi značilo da li ima droge za prodaju, ali iz cijelog konteksta sasvim je jasno da se radi o drogi, o kupovini, prodaji i sl. Istaknuto je da je apelantica putem telefona komunicirala u vezi sa prodajom opojne droge kokain sa licem I.M. Navedeno je da je iz sadržaja i smisla preslušanih transkripata, kada se dovedu u vezu sa drugim izvedenim dokazima, iskazima svjedoka, materijalnim dokazima, izvršenim vještačenjem, sud bez imalo sumnje zaključio da su optuženi, među kojima je i apelantica, radi prodaje kupovali, neovlašteno prodavali i držali supstance koje su proglašene za opojne droge, a u preduzetim radnjama su se stekla bitna obilježja krivičnog djela neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZRS.

12. Ukazano je da je iz provedenih dokaza sud zaključio da je optuženi D.D. opojnu drogu, kokain, sam prodavao D.T. i M.Š., te da je, radi dalje prodaje kokaina, angažirao optužene D.J., Lj.J. i apelanticu. Istaknuto je da je optuženi D.D. sa apelanticom komunicirao putem telefona, a i neposredno, što ne spori ni njihova odbrana, tvrdeći da su oni bili u ljubavnoj vezi.

13. Istaknuto je da se ne može prihvatiti kao tačan, istinit i uvjerljiv iskaz svjedoka I.M., koja je izjavila da je od apelantice preuzimala lijek "novalgetol" i filmove, a ne opojnu drogu kokain. Navedeni iskaz sud je ocijenio kao da je dat s ciljem da pomogne svojoj dugogodišnjoj prijateljici (apelantici) da izbjegne krivičnu odgovornost. Prema mišljenju suda, iz smisla i sadržaja telefonske komunikacije apelantice i I.M. utvrđeno je da je njihova komunikacija bila vezana za prodaju, odnosno kupovinu opojne droge, te da je I.M. od apelantice tražila da joj kupi drogu, a ne da nabavi "novalgetol".

14. Ukazano je da su od svih optuženih po naredbi suda oduzeti mobilni telefoni sa SIM karticama koje im pripadaju. Činjenicu da je pretplatnička kartica označenog broja pripadala optuženima potvrdili su saslušani svjedoci, jer su izjavili da su upravo na te pretplatničke brojeve pozivali optužene, a i sami optuženi nisu osporavali da je označeni pretplatnički broj upravo bio njihov. Prema mišljenju Okružnog suda, svi telefonski razgovori koji su bili predmet analize pred sudom su obavljani putem telefona i SIM kartica koji su privremeno oduzeti od optuženih, tako da nije dovedena u pitanje autentičnost razgovora koji su snimljeni. Istaknuto je da je sud dao djelimičan prikaz sadržine pojedinih razgovora između optuženih, kao i optuženih i

drugih lica. Ukazano je da je transkripte snimljenih razgovora sud ocijenio kao dokaz koji potkrepljuju drugi dokazi na osnovu kojih je utvrđena krivica optuženih i ovom dokazu dao značaj, jer je ocijenio sadržaj i smisao međusobne komunikacije između optuženih i drugih lica. Stoga, kako nije korišten poseban-zatvoren sistem šifri, smisao sadržaja i zaključke u vezi sa navedenim komunikacijama sud je mogao sam donijeti. Istaknuto je da u sadržini razgovora nisu uočene nikakve posebne šifre koje bi predstavljale poseban oblik komunikacije koja bi bila nerazumljiva sudu.

15. Istaknuto je da je sud na osnovu transkripata razgovora optuženih, ocjenom sadržaja i smisla navedenih razgovora, kao i iz iskaza saslušanih svjedoka, izvršenog vještačenja, materijalnih dokaza, zapisnika o izvršenim pretresima i potvrda o privremenom oduzimanju predmeta utvrdio da su optuženi preduzimali radnje radi nabavke i prodaje opojne droge, čime su ostvarivali dobit a koja je svakome od optuženih mogla pripasti s obzirom na ulogu i brojnost radnji preduzetih radi prodaje, te stjecanja finansijske dobiti, jer se navedeno krivično djelo vrši radi stjecanja finansijske dobiti.

16. Navedeno je da je sud, ocjenjujući preduzete radnje optuženih, među kojima je i apelantica, u krivičnompravnom smislu zaključio da se u njima stječu bitna obilježja krivičnog djela neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZRS.

17. Protiv prvostepene presude apelantica je podnijela žalbu koju je Vrhovni sud Presudom broj 11 0 K 008052 13 Kž 10 od 17. septembra 2013. godine odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

18. U obrazloženju drugostepene presude se navodi da nije povrijeđeno apelanticino pravo na odbranu tako što je prvostepeni sud dozvolio tužiocu da na glavnom pretresu, nakon završenog dokaznog postupka, izmijeni optužnicu. Istaknuto je da odredba člana 290. ZKPRS propisuje da, ako tužilac ocijeni da izvedeni dokazi ukazuju da se izmijenilo činjenično stanje izneseno u optužnici, on može na glavnom pretresu izmijeniti optužnicu. Ukazano je da se glavni pretres završava nakon davanja završnih riječi, kada sudija, odnosno predsjednik vijeća objavljuje da je glavni pretres završen, u smislu odredbe člana 292. stav 3. ZKPRS. Stoga, pošto je u konkretnom slučaju tužilac izmijenio optužnicu na glavnom pretresu prije davanja završne riječi i pošto je predsjednik prvostepenog vijeća odgodio glavni pretres, te zatim pitao stranke i braniocce da li imaju drugih dokaznih prijedloga, prema mišljenju Vrhovnog suda, dao im je mogućnost da nakon izmjene optužnice pripreme odbranu. Prema tome, prema mišljenju Vrhovnog suda, suprotno žalbenim tvrdnjama, nije došlo do povrede prava na odbranu apelantice i ostalih optuženih.

19. U odnosu na navode apelanticine žalbe da joj nije bilo omogućeno da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji je terete, čime joj je povrijeđeno pravo na odbranu,

Vrhovni sud je naveo da apelantica pogrešno interpretira odredbu člana 6. stav 2. ZKPRS, jer stav 2. navedenog člana, za razliku od stava 1, ne spominje prvo ispitivanje osumnjičenog, pa obavještenja navedena u stavu 2. koja se moraju dati osumnjičenom, odnosno optuženom, treba da se posmatraju u kontekstu cijelog prvostepenog postupka do donošenja presude. Istaknuto je da su u konkretnom slučaju svi optuženi sa svim činjenicama i dokazima upoznati tokom glavnog pretresa. Stoga, kako im je prvostepeni sud omogućio da se izjasne o svim činjenicama i dokazima, prema mišljenju Vrhovnog suda, nije povrijeđeno njihovo pravo na odbranu.

20. Vrhovni sud je ukazao da, prema članu 6. stav 1. ZKPRS, osumnjičeni već na prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i osnovama sumnje protiv njega. U kontekstu navedenog istaknuto je da žalbe branilaca i ne osporavaju činjenicu da su optuženi prilikom prvog ispitivanja u svojstvu osumnjičenih obaviješteni o djelu za koje se terete i o osnovama sumnje protiv njih. Međutim, činjenica što neki od njih prilikom prvog ispitivanja u svojstvu osumnjičenih nisu obaviješteni o svim činjenicama i dokazima koje ih terete nikako ne znači da je povrijeđeno njihovo pravo na odbranu, kako to u svojim žalbama tvrde branioci optuženih. Prema mišljenju Vrhovnog suda, oni pogrešno tumače odredbu člana 6. stav 2. ZKPRS, jer stav 2. navedene odredbe, za razliku od stava 1, ne spominje prvo ispitivanje osumnjičenog na obavještenja navedena u stavu 2. koja se moraju dati osumnjičenom, odnosno optuženom, te treba da se posmatraju u kontekstu cijelog prvostepenog postupka do donošenja presude. Istaknuto je da su u konkretnom slučaju svi optuženi sa svim činjenicama i dokazima koji ih terete upoznati tokom glavnog pretresa izvođenjem svih dokaza, pa i onih na koje se pozivaju u svojim žalbama. Stoga, pošto im je omogućeno da se izjasne o svim činjenicama i dokazima, prema mišljenju Vrhovnog suda, njihovo pravo na odbranu nije povrijeđeno.

21. Dalje, u odnosu na zakonitost dokaza pribavljenih posebnim istražnim radnjama nadzora i tehničkog snimanja telekomunikacija iz odredbe člana 226. stav 2. tačka a) ZKPRS, sada 234. stav 2. tačka a) ZKPRS, naredba koju je donio sudija za prethodni postupak, u skladu sa odredbom člana 228. stav 1. ZKPRS, sada 236. stav 2. tačka a) ZKPRS, mora da sadrži u formalnom smislu, između ostalih elemenata, i "podatke o licu" protiv koga se ta radnja preduzima, a ne "lične podatke" u smislu navođenja potpunog identiteta tog lica. Prema tome, suprotno navodima apelanticine žalbe naredba o provođenju posebnih istražnih radnji (kao i naredba o provođenju istrage) može se odrediti i protiv N.N. lica sa navođenjem pretplatničkih brojeva mobilnih telefona (ili ostalih elemenata, IMEI telefonskog aparata, broj SIM kartice).

22. Također, prema mišljenju Vrhovnog suda, sve naredbe o određivanju, produžavanju ili proširenju posebnih istražnih radnji nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija donesene su na obrazložen prijedlog tužioca, te sadrže podatke o licima protiv kojih se preduzimaju, osnove sumnje za krivično djelo za koje se, prema

KZ, može izreći kazna zatvora najmanje tri godine ili teža kazna, razloge za njihovo preduzimanje, bitne okolnosti koje zahtijevaju preduzimanje radnje, navođenje radnje koja se zahtijeva i način njenog izvođenja, obim i trajanje radnje. Istaknuto je da su neosnovani navodi apelanticine žalbe o tome da sudija za prethodni postupak ne može donijeti naredbu o posebnim istražnim radnjama prije donošenja naredbe o provođenju istrage, jer nijedna zakonska odredba ne uvjetuje da se posebne istražne radnje mogu odrediti samo ako je donesena naredba o provođenju istrage. Također, suprotno navodima iz žalbe, sudija za prethodni postupak ima funkcionalnu nadležnost za postupanje i prije donošenja naredbe o provođenju istrage, budući da ima zakonsko ovlaštenje da postupa i pri radnji pretresanja stana, prostorija i lica (donosi naredbu za pretresanje i dr.) za koju, isto tako, nije preduvjet da je donesena naredba o provođenju istrage.

23. Navedeno je da su, suprotno navodima apelanticine žalbe, informacije i podaci (SMS poruke između apelantice i I.M.) slučajni nalazi koji se mogu koristiti kao dokaz u smislu odredbe člana 238. ZKP, jer su dobiveni na osnovu preduzetih posebnih istražnih radnji prema optuženom D.D. na osnovu naredbi sudije za prethodni postupak od 11. aprila i 10. maja 2011. godine, a odnose se na apelanticu i na krivično djelo neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZRS. Za navedeno djelo, imajući u vidu propisanu kaznu, mogu se odrediti posebne istražne radnje u smislu odredbe člana 235. tačka g) ZKPRS a naredbom sudije za prethodni postupak od 25. maja 2011. godine određene su posebne istražne radnje i za apelanticu. Također, suprotno navodima žalbe, posebne istražne radnje koje su protiv apelantice određene naredbom od 25. maja 2011. godine nisu produžene istekom mjesec dana od njihovog određivanja, kako se tvrdi u žalbi, već su prvi put produžene prije isteka mjesec dana od kada su određene, i to naredbom od 23. juna 2011, a zatim naredbom od 22. jula 2011. godine.

24. U odnosu na pismeni izvještaj tužioca o preduzetim radnjama koji je dostavio sudiji za prethodni postupak, Vrhovni sud je naveo da sama činjenica da je tužilac dostavio sudiji za prethodni postupak pismeni izvještaj nakon više od godinu dana od dana prestanka provođenja posebnih istražnih radnji ne dovodi u pitanje njihovu zakonitost, jer, sa jedne strane, odredbe člana 229. stav 1. ZKP, odnosno člana 237. stav 1. sada važećeg ZKPRS, ne propisuju rok u kojem je tužilac dužan dostaviti ovaj izvještaj a, sa druge strane, propust tužioca da dostavi takav izvještaj ili da ga dostavi kasnije sam za sebe nikako ne znači da su preduzete posebne istražne radnje nezakonite, već se zakonitost mora ocijeniti u smislu odredbe člana 239. ZKPRS. Stoga, budući da je Vrhovni sud utvrdio da su se posebne istražne radnje provodile prema optuženima na osnovu naredbe sudije za prethodni postupak, te pošto nisu bile u suprotnosti sa izdatim naredbama, to su podaci i dokazi koji su pribavljeni na osnovu tih posebnih istražnih radnji, suprotno navodima žalbe, zakoniti dokazi na kojima se može zasnovati sudska presuda.

25. U odnosu na apelanticinu žalbu u vezi sa radnjom pretresanja stana i ostalih prostorija, istaknuto je da dokazi koji su pribavljeni na osnovu tih radnji nisu nezakoniti u situaciji kada sudija za prethodni postupak u svom zapisniku konstatira da je jedno ovlašteno službeno lice telefonom zatražilo od sudije da izda usmenu naredbu za pretres ako je naredbu za pretresanje sačinilo drugo ovlašteno lice, ili ako su u pisanoj naredbi koju je sačinilo ovlašteno službeno lice konstatirana poimenično ovlaštena lica koja će vršiti pretres. Također, nisu nezakoniti ni dokazi koji su pronađeni prilikom pretresanja stana i ostalih prostorija, zato što je privremeno oduzete predmete predalo sudu drugo ovlašteno lice u odnosu na ono lice koje je telefonom tražilo od sudije za prethodni postupak usmenu naredbu za pretresanje, ili zato što oduzeti predmeti nisu predati sudiji za prethodni postupak, već nekom radniku suda, kako se u žalbi pogrešno tvrdi.

26. Prema mišljenju Vrhovnog suda, odredbe ZKP ne propisuju da jedno isto lice mora i da putem telefona traži od sudije za prethodni postupak izdavanje usmene naredbe za pretresanje i da to isto lice učestvuje prilikom pretresanja, te da, zatim, to isto lice preda sudu oduzete predmete. Ukazano je da su u konkretnom slučaju sva ovlaštena službena lica pripadnici MUP-a RS - Centra javne bezbjednosti - Sektora kriminalističke policije Banja Luka. Vrhovni sud je naveo da odredba člana 127. stav 3. ZKPRS propisuje da, nakon oduzimanja predmeta na osnovu naredbe za pretresanje, ovlašteno službeno lice mora bez odgađanja vratiti sudu naredbu i predati predmete i spisak oduzetih stvari. Stoga, prema mišljenju Vrhovnog suda, odredbe ZKPRS ne propisuju da se sudiji za prethodni postupak lično moraju predati oduzeti predmeti, a u konkretnom slučaju, oduzete predmete je preuzela radnica prvostepenog suda i oni su deponirani u sudu u smislu odredbe člana 134. ZKPRS.

27. Apelantica je, također, u žalbi navela da su nezakonite radnje pretresanja njenog stana i njenog putničkog vozila, budući da sudija za prethodni postupak nije zabilježila tok razgovora sa ovlaštenim službenim licem u vrijeme zaprimanja zahtjeva za izdavanje usmene naredbe, već je to uradila nakon isteka roka od 24 sata. Vrhovni sud je naveo da su ovi apelantici navodi neosnovani, jer je uvidom u zapisnik od 4. oktobra 2011. godine utvrđeno da se konstatacija na kraju tog zapisnika "dovršeno u 10.30 sati" ne odnosi na činjenicu da je taj zapisnik dovršen 4. oktobra 2011. godine, kako se pogrešno navodi u žalbi, već da je telefonski razgovor između sudije za prethodni postupak i ovlaštenog službenog lica povodom usmenog zahtjeva za izdavanje naredbe za pretresanje koji je započeo 3. oktobra 2011. godine dovršen tog dana u 10.30 sati. Stoga je, po mišljenju Vrhovnog suda, sudija za prethodni postupak postupio u skladu sa odredbom člana 120. stav 2. ZKPRS, jer je sačinio zapisnik i predao ga sudu odmah narednog dana od dana podnošenja usmenog zahtjeva za izdavanje naredbe za pretresanje.

28. Dalje je Vrhovni sud ustanovio da izreka prvostepene presude nije nerazumljiva, niti protivrječna sama sebi, kao ni njenim razlozima, te da obrazloženje presude sadrži

razloge u pogledu odlučnih činjenica sa aspekta postojanja krivičnog djela i krivice i odlučnih činjenica za pravilnu primjenu KZRS. Istaknuto je da su tačni apelantici navodi u žalbi o tome da prvostepena presuda ne sadrži razloge o tome zašto nije prihvaćen iskaz svjedoka I.M., koji je dala pred ovlaštenim službenim licem. Međutim, Vrhovni sud je istakao da se prvostepena presuda ne zasniva na tom iskazu zbog čega su bez osnova apelantici prigovori izneseni u žalbi.

29. Dalje je Vrhovni sud naveo da su činjenična utvrđenja iz prvostepene presude potpuna i pravilna, te da su zasnovana na brojnim dokazima izvedenim na glavnom pretresu koji su izneseni u obrazloženju prvostepene presude i ocijenjeni na način kako to propisuje odredba člana 295. stav 2. ZKP. Takvim pristupom ocjeni izvedenih dokaza izveden je i konačan, a prema ocjeni suda pravilan, zaključak da je apelantica počinila krivično djelo neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZRS.

30. Također, Vrhovni sud je dao odgovor na navode apelantice žalbe u odnosu na ocjenu iskaza svjedoka I.M. za koju je prvostepeni sud utvrdio da je dat radi pomaganja apelantici. Prema mišljenju Vrhovnog suda, nesporno je da su navedeni svjedok i apelantica komunicirali radi kupoprodaje opojne droge kokain, a ne radi kupovine ampula "novalgetol", kako se tvrdi u žalbi. Pri tome je navedeno da, prema navodima iz žalbe, te prema podnesku Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH od 29. augusta 2013. godine, koji je apelantici branilac predao Vrhovnom sudu, ampule "novalgetol" se ne mogu kupiti u slobodnoj prodaji u apotekama, te da se isključivo upotrebljavaju u zdravstvenim ustanovama. Istaknuto je da je za sud nelogično i sasvim neprihvatljivo da svjedok I.M. ne odlazi u zdravstvenu ustanovu a istovremeno, suprotno navodima iz žalbe i suprotno sadržaju iz navedenog podneska, spomenuti svjedok navodi da se ampule "novalgetol" mogu kupiti u apoteci na recept, da u spornom periodu nije išla kod ljekara kako bi uzela recept za navedene ampule, ali da u vrijeme kada je svjedočila pred prvostepenim sudom, ide kod ljekara po recept. Prema tome, imajući u vidu navedene činjenice, te sadržaj SMS poruka između apelantice i svjedoka I.M, prema ocjeni Vrhovnog suda, u pobijanoj presudi se pravilno zaključuje da apelantica prodaje opojnu drogu kokain spomenutom svjedoku i pri tome u jednoj od SMS poruka od 7. maja 2011. godine apelantica odgovara svjedoku: "Ne mogu, bez auta sam, 'aj zovni D., pa nek on dođe do tebe" iz koje je prvostepeni sud pravilno utvrdio da je apelantica i posredovala u prodaji, jer upućuje svjedoka da zove optuženog D.D.

31. Istaknuto je da su neosnovani i žalbeni navodi u vezi sa pronađenim telefonom prilikom pretresanja stana, budući da je mobilni telefon sa istim IMEI brojevima (dva, što znači da se radi o telefonu sa dvije SIM kartice) pronađen kod apelantice, te da je bio predmet posebnih istražnih radnji u odnosu na optuženog D.D. Ukazano je da ni apelantica, ni svjedok I.M., kao ni ostali optuženi nisu tokom prvostepenog postupka osporavali da su oni telefonski komunicirali, što je izvedeno kao dokaz pribavljen na

osnovu posebnih istražnih radnji, niti su osporili da su to njihovi glasovi.

32. Prema tome, nasuprot tvrdnjama apelanticine žalbe kojima se osporava pravilnost zaključka prvostepenog suda o postojanju kvalificiranog oblika predmetnog krivičnog djela, prema mišljenju Vrhovnog suda, za takvo utvrđenje prvostepeni sud je dao dovoljno uporišta u izvedenim dokazima. Navedeno je da su radnje izvršenja osnovnog oblika krivičnog djela neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga iz člana 224. stav 1. KZRS alternativno određene i da postoje u situaciji kada se neovlašteno proizvodi, prerađuje i prodaje, ili nudi na prodaju, ili radi prodaje kupuje, drži ili prenosi, ili posreduje u prodaji ili kupovini, ili se na drugi način neovlašteno stavljaju u promet supstance ili preparati koji su proglašeni za opojne droge. Za postojanje jednog od kvalificiranih oblika predmetnog krivičnog djela (koji su u stavu 2. člana 224. KZRS, također, alternativno određeni) zakonska definicija kao kvalifikatornu okolnost inkriminacije zahtijeva da je djelo izvršilo više lica, što podrazumijeva učešće najmanje dvaju lica u izvršenju osnovnog oblika djela.

33. Stoga je, prema mišljenju Vrhovnog suda, u konkretnom slučaju činjenično stanje potpuno i pravilno utvrđeno i pravilno je primijenjen KZRS kada su apelanticine radnje kvalificirane kao krivično djelo neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZRS.

IV. Apelacija a) Navodi iz apelacije

34. Apelantica smatra da je osporenim presudama povrijeđeno njeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3.a) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije. U okviru prava na pravično suđenje, apelantica ukazuje na povredu principa nezavisnosti i nepristrasnosti suda, proizvoljnu ocjenu dokaza, pogrešno utvrđeno činjenično stanje, proizvoljnu primjenu materijalnog i procesnog prava, kao i povredu principa kontradiktornosti. Navodi da je prvostepeni sud odluku o apelantinoj odgovornosti zasnovao na sadržaju SMS poruka koje je ona razmijenila sa svjedokom I.M. Ukazuje da se iz sadržine i smisla SMS poruka ne može uočiti niti jedna riječ koja označava opojnu drogu kokain. Ističe da apelantica nikada nije bila ispitana na nove navode optužnice. Prema apelanticinom mišljenju, drugostepena presuda je samo djelimično obrazložena, nema argumenata i sa potpuno proizvoljnim utvrđenjem činjeničnog stanja, te proizvoljnim tumačenjem procesnih odredaba. Dalje, navodi da je pretres njenog stana i vozila učinjen na način suprotan odredbama ZKPRS, odnosno da je izvršen bez naredbe sudije za prethodni postupak, ili suprotno toj naredbi. Također, ukazuje na nezakonitost u pogledu posebnih istražnih radnji nadzora i tehničkog snimanja telekomunikacija. Smatra da su prvostepeni i drugostepeni sud proizvoljno utvrdili da se u konkretnom slučaju radi o opojnoj drogi, odnosno o kokainu. Ističe da

uz optužnicu ne postoje i nisu dostavljeni bilo kakvi drugi dokazi koji upućuju na eventualnu apelanticinu odgovornost i krivicu, te da prvostepenom presudom nije ukazano ni na osnovanu sumnju, kao ni na visok stepen sumnje zbog čega bi apelantica bila proglašena krivom i osuđena.

35. U dopuni apelacije od 5. maja 2014. godine apelantica je navela da je okončana istraga protiv policijskih službenika Ministarstva unutrašnjih poslova RS, inspektora Kriminalističke policije Odsjeka za borbu protiv neovlaštene proizvodnje i prometa opojnih droga CJB Banja Luka S.R., O.S., M.K., D.D., G.Š., G.M., J.M. i V.M. zbog postojanja osnova sumnje da su organizirali i da su pripadnici zločinačkog udruženja koje je djelovalo od 2010. godine do oktobra 2013. godine radi vršenja krivičnih djela neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga. Ukazala je da je protiv navedenih inspektora Okružno tužilaštvo - Posebni odjel za suzbijanje organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala Specijalnog tužilaštva Banja Luka podiglo optužnicu koju je potvrdio sudija za prethodni postupak Posebnog odjeljenja Okružnog suda u Banjoj Luci 14. aprila 2014. godine. Apelantica je dostavila kopiju navedene optužnice, te smatra da je neophodno da se sadržaj navedene optužnice ima u vidu prilikom odlučivanja o povredi njenih prava.

36. U dopuni apelacije od 13. aprila 2015. godine apelantica, u suštini, ponovo ukazuje da je način provođenja istražnih radnji bio suprotan odredbama ZKP, čime je povrijeđeno apelanticino pravo na pravično suđenje i pravo na poštivanje privatnog i porodičnog života. Ističe da je, osim rezultata posebnih istražnih radnji, u predmetnom postupku korišten još samo iskaz svjedoka I.M., koja je pojasnila da je sa apelanticom vodila razgovor u vezi sa lijekom "novalgetol".

b) Odgovor na apelaciju

37. U odgovoru na apelaciju Vrhovni sud je naveo da je ocijenio sve navode apelanticine žalbe i na njih dao jasne i iscrpne odgovore, te da u konkretnom slučaju nisu povrijeđena ustavna prava na koja se apelantica poziva. Istaknuto je da se apelacija u većem dijelu odnosi na činjenična utvrđenja osporenih presuda, a zbog čega se apelacija ne može podnijeti.

38. U odgovoru na apelaciju Okružni sud je naveo da su na održanim glavnim pretresima saslušani svjedoci i vještaci koje je predložila optužba, a također i svjedoci koje je predložila odbrana osuđenih, te da su svi osuđeni i njihovi branioci imali mogućnost da unakrsno ispituju svjedoke i vještake optužbe, što je odbrana optuženih i iskoristila. Okružni sud je naveo da je naredba o određivanju posebne istražne radnje nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija (mobilnih telefona) u odnosu na sve osuđene, pa i apelanticu, donesena na osnovu odredbe člana 236. stav 1. ZKPRS na obrazloženi prijedlog tužioca koji je sadržavao podatke o licima i brojevima telefona, osnove sumnje za krivično djelo za koje se, prema KZRS, može

izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna, razloge za njihovo preduzimanje, bitne okolnosti koje zahtijevaju preduzimanje radnje, navođenje radnje koja se zahtijeva i način njenog izvođenja, obim i trajanje radnje. Prema ocjeni Okružnog suda, snimljena telefonska komunikacija apelantice sa drugim licima je zabilježena na način dozvoljen zakonom, odnosno provođenjem naredbi suda, tako da ovakvim postupanjem nije povrijeđeno apelanticino pravo na poštivanje privatnog i porodičnog života. S tim u vezi je ukazano da je zakon propisao uvjete i postupak kada se javna vlast može miješati u vršenje ovog prava, a to je upravo na način kako je postupljeno u predmetnom slučaju, odnosno kada postoje osnovi sumnje da je lice počinilo krivično djelo propisano članom 235. ZKPRS i pod uvjetima propisanim odredbama čl. 234. do 240. ZKPRS.

39. U odgovoru na apelaciju Tužilaštvo je navelo da u predmetnom postupku nije došlo do kršenja apelantinih ustavnih prava. Istaknuto je da brojni dokazi upravo potvrđuju aktivnosti apelantice, kao i drugih osuđenih u ostvarivanju obilježja krivičnog djela nedozvoljeni promet, proizvodnja i prodaja opojne droge.

V. Relevantni propisi

40. **Krivični zakon Republike Srpske** ("Službeni glasnik RS" br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 i 67/13) u relevantnom dijelu glasi:

Neovlašćena proizvodnja i promet opojnih droga

Član 224. st. 1. i 2.

(1) Ko neovlašćeno proizvodi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju, ili ko radi prodaje kupuje, drži ili prenosi, ili ko posreduje u prodaji ili kupovini ili na drugi način neovlašćeno stavlja u promet supstance ili preparate koji su proglašeni za opojne droge, kazniće se zatvorom od tri do deset godina.

(2) Ako je djelo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane više lica ili je učinilac ovog djela organizovao mrežu preprodavaca ili posrednika, ili je za izvršenje djela iskoristio dijete ili maloljetno lice, učinilac će se kazniti zatvorom od pet do petnaest godina.

Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 53/12) u relevantnom dijelu glasi:

Prava osumnjičenog, odnosno optuženog

Član 6.

(1) Osumnjičeni već na prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega i da svaki njegov iskaz može biti korišćen kao dokaz u daljem toku postupka.

(2) Osumnjičenom, odnosno optuženom se mora omogućiti da se izjasni o svim

činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.

(3) Osumnjičeni, odnosno optuženi nije dužan da iznese svoju odbranu niti da odgovara na postavljena pitanja.

Jednakost u postupanju

Član 14.

(1) Sud je dužan da stranke i branioca tretira na jednak način i da svakoj od strana pruži iste mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnom pretresu.

(2) Sud, tužilac i drugi organi koji učestvuju u postupku dužni su da sa jednakom pažnjom ispituju i utvrđuju činjenice koje terete osumnjičenog, odnosno optuženog, ali i one koje mu idu u korist.

Slobodna ocjena dokaza

Član 15.

Pravo suda, tužioca i drugih organa koji učestvuju u krivičnom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

Naredba o sprovođenju istrage

Član 224. st. 1. i 2.

(1) Tužilac naređuje sprovođenje istrage ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo.

(2) O sprovođenju istrage donosi se naredba koja sadrži: podatke o osumnjičenom ukoliko je poznat, opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja krivičnog djela, zakonski naziv krivičnog djela s navođenjem odredbe krivičnog zakona, okolnosti koje

potvrđuju osnove sumnje da je izvršeno krivično djelo i postojeće dokaze. U naredbi će tužilac navesti koje okolnosti treba istražiti i koje istražne radnje treba preduzeti.

Vrste posebnih istražnih radnji i uslovi za njihovu primjenu

Član 234. st. 1. i 2. tačka a)

(1) Protiv lica za koje postoje osnovi sumnje da je samo ili zajedno sa drugim licima učestvovalo ili učestvuje u izvršenju krivičnog djela iz člana 235. ovog zakona mogu se odrediti posebne istražne radnje, ako se na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano sa nesrazmjernim teškoćama.

(2) Istražne radnje iz stava 1. ovog člana su:

a) nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija,...

Krivična djela za koja se mogu odrediti posebne istražne radnje

Član 235.

Radnje iz člana 234. stav 2. ovog zakona mogu se odrediti za krivična djela:

a) protiv Republike Srpske,

b) protiv čovječnosti i međunarodnog prava,

v) terorizma i

g) za koja se prema Krivičnom zakonu može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna.

Nadležnost za određivanje i trajanje istražnih radnji

Član 236. stav 1.

(1) Istražne radnje iz člana 234. stav 2. ovog zakona određuje naredbom sudija za prethodni postupak, na obrazloženi prijedlog tužioca, koji sadrži: podatke o licu protiv koga se radnja preduzima, osnove sumnje iz člana 234. st. 1. ili 3. ovog zakona, razloge za njeno preduzimanje i ostale bitne okolnosti koje zahtijevaju preduzimanje radnji, navođenje radnje koja se zahtijeva i način njenog izvođenja, obim i trajanje radnje. Naredba sadrži iste podatke kao i prijedlog tužioca, kao i utvrđivanje trajanja naređene radnje.

Dokazi na kojima se zasniva presuda

Član 295.

(1) Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu.

(2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

VI. Dopustivost

41. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

42. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

43. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 11 0 K 008052 13 Kž 10 od 17. septembra 2013. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, apelantica je osporenu presudu primila 9. oktobra 2013. godine, a apelacija je podnesena 28. oktobra 2013. godine, dakle, u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

44. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

45. Apelantica navodi da joj je osporenim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3.a) Evropske konvencije i pravo na poštivanje doma, privatnog i porodičnog života i prepiske iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije.

a) Pravo na pravično suđenje

Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Član 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

a. da odmah, na jeziku koji razumije, bude detaljno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega; [...]

46. Ustavni sud zapaža da se predmetni postupak odnosi na utvrđivanje osnovanosti krivične optužbe protiv apelantice, te je, stoga, član 6. Evropske konvencije primjenjiv. S obzirom na to, Ustavni sud će u konkretnom slučaju ispitati da li je predmetni postupak bio pravičan na način na koji to zahtijeva član 6. Evropske konvencije.

47. U pogledu apelantinih navoda da je u konkretnom slučaju prekršen princip nezavisnosti sudova, Ustavni sud napominje da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), sud mora biti nezavisan od izvršne vlasti i od stranaka (vidi, Evropski sud, *Ringeisen protiv Austrije*, presuda od 16. jula 1971. godine, Serija A broj 13, stav 95). Osim toga, sumnje u vezi sa utiskom o nezavisnosti moraju biti objektivno opravdane, odnosno moraju se pružiti odgovarajući argumenti i dokazi da postoji legitimna sumnja u nezavisnost suda zbog pritiska i utjecaja izvršne vlasti. Ustavni sud primjećuje da apelantica, osim paušalnih navoda, nije navela bilo šta čime bi dokazala da je u predmetnom postupku na bilo koji način došlo do kršenja ovog principa, niti da su osporene odluke rezultat bilo kakvog utjecaja na sud.

48. U vezi sa navodima o povredi principa nepristrasnosti suda, Ustavni sud naglašava da se nepristrasnost suda, u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, ispituje sa aspekta subjektivne i objektivne nepristrasnosti suda. Subjektivna ili lična nepristrasnost se pretpostavlja, odnosno smatra se da je u ličnom smislu sud uvijek nepristrasan u odnosu na stranke, osim ukoliko se to ospori uvjerljivim dokazima. Dakle, sudijina lična nepristrasnost se mora pretpostaviti sve dok se suprotno ne dokaže (vidi, Evropski sud, *Wettstein protiv Švajcarske*, presuda od 21. decembra 2000. godine, Izvještaji o presudama i odlukama 2000-XII, stav 43). Ustavni sud primjećuje da apelantica u konkretnom slučaju nije ukazala na subjektivnu pristrasnost suda. S druge strane, objektivna nepristrasnost se ne pretpostavlja, već se utvrđuje na osnovu objektivnih činjenica koje se nalaze u samom predmetu, tj. utvrđuje se da li u spisu postoje objektivni dokazi na osnovu kojih se može razumno sumnjati da je sud bio pristrasan. Ustavni sud smatra da osporene presude ne ostavljaju dojam da je na bilo koji način u konkretnom slučaju prekršen princip objektivne nepristrasnosti. Stoga, Ustavni sud smatra da su apelantici navodi i u ovom dijelu neosnovani.

49. U odnosu na apelanticine navode o proizvoljnoj ocjeni dokaza, pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava, Ustavni sud, prije svega, ukazuje da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacione nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupku pred redovnim sudovima.

50. Zatim, Ustavni sud ukazuje na praksu Evropskog suda i Ustavnog suda prema kojoj je zadatak redovnih sudova, a prvenstveno prvostepenog suda, da ocijene izvedene dokaze i njihovu relevantnost u konkretnom predmetu. Ustavni sud, stoga, neće procjenjivati kvalitet zaključaka redovnih sudova u pogledu procjene dokaza, ukoliko se ova procjena ne doima očigledno proizvoljnom. Isto tako, Ustavni sud se neće miješati ni u to kojim dokazima strana u postupku redovni sudovi poklanjaju povjerenje na osnovu slobodne sudijske procjene. To je isključivo uloga redovnih sudova čak i kada su izjave svjedoka na javnoj raspravi i pod zakletvom suprotne jedna drugoj (vidi, Evropski sud, *Doorson protiv Holandije*, presuda od 6. marta 1996. godine, objavljena u Izvještajima broj 1996-II, stav 78, i Ustavni sud, Odluka broj AP

612/04 od 30. novembra 2004. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 19/05).

51. Također, Ustavni sud ukazuje na to da, prema ustaljenoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove da, između ostalog, obrazlože svoje presude. Međutim, ova obaveza ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente (vidi, Ustavni sud, odluke br. *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine i *AP 352/04* od 23. marta 2005. godine). Mjera u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi, Evropski sud, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, Serija A broj 303-A, stav 29). Evropski sud i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali na to da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali, istovremeno, imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (vidi, Evropski sud, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine, aplikacija broj 37801/97, stav 36, i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 5/05* od 14. marta 2006. godine).

52. Dovodeći u vezu navedene stavove sa konkretnim predmetom, Ustavni sud zapaža da je u predmetnom postupku tužilac na glavnom pretresu izmijenio činjenični opis optužnice, dok su pravni opis i pravna kvalifikacija optužbe ostali isti. Navedeno je bilo predmet apelanticine žalbe o čemu je drugostepeni sud dao jasno i detaljno obrazloženje, koje, prema mišljenju Ustavnog suda, ni u jednom dijelu ne ukazuje na proizvoljnost. Naime, proizlazi da je tužilac izmijenio optužnicu na glavnom pretresu prije davanja završne riječi, te da je predsjednik prvostepenog vijeća odgodio glavni pretres, te, zatim, pitao stranke i njihove braniocima da li imaju drugih dokaznih prijedloga. Iz navedenog se može zaključiti da je apelantici data mogućnost da, nakon izmjene optužnice, pripremi svoju odbranu, te da bude upoznata sa svim činjenicama i dokazima koji su provedeni u predmetnom postupku, kao i da komentira navode i dokaze koje je podnijela tužilačka strana.

53. Dalje, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom postupku po naredbi sudije za prethodni postupak izvršen pretres apelanticinog stana i vozila o čemu su sačinjeni relevantni zapisnici. Uvidom u navedene zapisnike Okružni sud je utvrdio da su sačinjeni u skladu sa odredbama ZKPRS koje propisuju vršenje pretresa, te da su sva lica i optuženi kod kojih je vršen pretres svojim potpisima potvrdili da su prisustvovali pretresu i da niko od njih nije imao primjedaba na postupak vršenja pretresa. Dalje, zapisnike su potpisala ovlaštena službena lica sa pečatom organa koji je vršio pretres. Rješavajući po apelantinoj žalbi u pogledu navedenog, Vrhovni sud je dao jasno obrazloženje zbog čega smatra da radnje pretresanja stana i ostalih prostorija nisu nezakonite, kao i da dokazi koji su pribavljeni tim radnjama nisu nezakoniti. Ovakvo obrazloženje redovnih sudova u ovom dijelu, prema mišljenju Ustavnog suda, ne ukazuje na bilo kakvu proizvoljnost u primjeni relevantnih odredaba ZKPRS.

54. Pored navedenog, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom predmetu apelantici, kao i ostalim optuženim bila određena posebna istražna radnja nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija na osnovu člana 234. stav 2. tačka a) ZKPRS po naredbi sudije za prethodni postupak. U odnosu na navode branilaca optuženih da se navedene istražne radnje ne mogu preduzeti protiv nepoznatih, redovni sudovi su istakli da se istraga, u smislu člana 224. stav 2. ZKPRS, može provoditi i protiv nepoznatog lica, budući da je navedenom odredbom propisano da se o provođenju istrage donosi naredba koja, između ostalog, sadrži podatke o osumnjičenom ukoliko je poznat. Stoga, prema mišljenju redovnih sudova, analognim tumačenjem proizlazi da se posebne istražne radnje mogu odrediti i protiv nepoznatih lica uz obavezno ispunjenje uvjeta za njihovu primjenu iz člana 234. ZKPRS. Naime, naredba za određivanje posebnih istražnih radnji, u smislu člana 236. stav 2. tačka a) ZKP, mora da sadrži u formalnom smislu, između ostalih, i podatke o licu protiv koga se ta radnja preduzima. Međutim, redovni sudovi su ukazali da podaci o licu ne znače da se radi o ličnim podacima u smislu navođenja potpunog identiteta tog lica. Stoga je, suprotno navodima apelantice žalbe, Vrhovni sud istakao da se posebne istražne radnje, kao i naredba o provođenju istrage može odrediti i protiv N.N. lica sa navođenjem pretplatničkih brojeva mobilnih telefona (ili ostalih elemenata, IMEI telefonskog aparata, broja SIM kartice). Pored navedenog, Vrhovni sud je naveo da niti jedna zakonska odredba ne uvjetuje da se posebne istražne radnje mogu odrediti samo ako je donesena naredba o provođenju istrage. Također je ukazano da sudija za prethodni postupak ima funkcionalnu nadležnost za postupanje i prije donošenja naredbe o provođenju istrage, budući da ima zakonsko ovlaštenje da postupa pri radnji za pretresanje stana (donosi naredbu za pretresanje i dr.) za koju, isto tako, nije preduvjet da je donesena naredba o provođenju istrage.

55. Prema tome, prema ocjeni redovnih sudova, u odnosu na posebne istražne radnje u potpunosti je ispoštovana procedura propisana zakonom na osnovu koje se određuje ova posebna istražna radnja. Utvrđeno je da su naredbe o određivanju ovih posebnih istražnih radnji donesene na osnovu člana 236. stav 1. ZKPRS na obrazložen prijedlog tužioca, koji je sadržavao sve neophodne podatke. Stoga je zaključeno da je pet CD medija sa originalnim tonskim zapisima i snimljenim razgovorima i SMS poruka zabilježenih tokom provođenja posebnih istražnih radnji zakonito pribavljen dokaz. Dakle, redovni sudovi su utvrdili da su neosnovani navodi branilaca optuženih o tome da su dokazi pribavljeni navedenim istražnim radnjama nezakoniti. Pored navedenog, Vrhovni sud je utvrdio da se informacije i podaci (SMS poruke između apelantice i svjedoka I.M.) kao slučajni nalazi mogu koristiti kao dokaz u smislu odredbe člana 238. ZKPRS, jer su dobiveni na osnovu preduzetih posebnih istražnih radnji prema optuženom D.D. na osnovu naredbe sudije za prethodni postupak, a odnose se i na apelanticu i na krivično djelo neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZRS za koje se mogu odrediti posebne istražne radnje.

56. Sve navedeno, prema mišljenju Ustavnog suda, ukazuje da su redovni sudovi u obrazloženju osporenih presuda dali zadovoljavajuće razloge povodom preduzetih posebnih istražnih radnji nadzora i tehničkog snimanja telekomunikacija protiv apelantice. U navedenom obrazloženju redovnih sudova Ustavni sud ne može uočiti bilo kakvu proizvoljnost u primjeni relevantnih odredaba ZKPRS koje propisuju proceduru za preduzimanje navedenih radnji. Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud sadržaj i smisao transkripata snimljenih telefonskih razgovora optuženih, među kojima je i apelantica, doveo u vezu sa drugim izvedenim dokazima, i to sa iskazima svjedoka, materijalnim dokazima, izvršenim vještačenjem, te na osnovu cjelokupno provedenog dokaznog postupka zaključio da su se u apelanticinim radnjama stekla obilježja krivičnog djela neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga iz člana 224. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZRS. Dakle, Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud u svojoj presudi u odnosu na apelanticu u potpunosti opisao proces pojedinačne ocjene dokaza, te njihovog dovođenja u međusobnu vezu i izvođenju zaključka o apelanticinoj krivičnoj odgovornosti. Ovakve zaključke prvostepenog suda u cijelosti je potvrdio i drugostepeni sud, dajući pri tome detaljne i jasne razloge za svoje odlučenje u pogledu pravilno utvrđenog činjeničnog stanja i primjene materijalnog i procesnog prava.

57. Također, Ustavni sud zapaža da je u predmetnom postupku data razumna mogućnost i optužbi i odbrani da iznesu svoju dokaznu građu. U toku cijelog postupka apelantica je imala branioca, te mogućnost da svoje argumente suprotstavi argumentima optužbe. Dakle, ne može se zaključiti da je apelantica na bilo koji način dovedena u neravnopravan položaj u odnosu na tužilačku, kao ni da je u konkretnom slučaju došlo do povrede principa kontradiktornosti. Naposljetku, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi prilikom donošenja svojih odluka primijenili relevantne zakonske odredbe, a osporene sudske presude navode sve potrebne razloge na kojima su zasnovane.

58. Dakle, prema mišljenju Ustavnog suda, redovni sudovi su u obrazloženjima svojih presuda dali jasne i precizne razloge za svoje stavove, tako da procjena izvedenih dokaza ni u jednom dijelu ne izgleda proizvoljna ili neprihvatljiva sama po sebi, niti ima elementa koji bi ukazali na to da je dokazni postupak zloupotrijebljen na apelanticinu štetu. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da apelanticinim navodima o pogrešnoj ocjeni dokaza i, u vezi s tim, pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju nije dovedeno u pitanje poštivanje garancija iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. S obzirom na to, Ustavni sud zaključuje da su apelanticini navodi izneseni u tom pravcu potpuno neosnovani.

59. U pogledu apelanticinih navoda o povredi prava iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije, Ustavni sud podsjeća da navedena odredba propisuje da će svako ko je optužen za krivično djelo biti smatran nevinim dok se njegova krivica ne dokaže u

skladu sa zakonom, odnosno pravosnažnom presudom. Također, sumnju u pogledu činjenica koje čine obilježja krivičnog djela sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, presumpcija nevinosti znači da optuženi nema obavezu da se brani, mada ima pravo na odbranu, nije dužan dokazivati svoju nevinost, a teret dokazivanja je na tužiocu. U skladu s tim, sud mora donijeti oslobađajuću presudu ne samo kad je uvjeren u nevinost optuženog nego i onda kada nije uvjeren ni u njegovu krivicu, ni u njegovu nevinost. Dakle, kada sumnja, sud mora primijeniti princip *in dubio pro reo*, što je i bitan element prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, Serija A broj 146, stav 77). Ovi osnovni principi su ustanovljeni i razrađeni u odredbama ZKPRS koji je primijenjen u konkretnom slučaju i podrazumijeva obavezu suda da u obrazloženju presude ocijeni svaki dokaz pojedinačno, da ih dovede u međusobnu vezu i izvrši ocjenu dokaza u njihovoj ukupnosti, izvodeći zaključak o dokazanosti ili nedokazanosti neke činjenice. Dovodeći navedeno u vezu sa činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud smatra da je Okružni sud, a što je potvrdio i Vrhovni sud, za svaki izvedeni dokaz dao jasno i iscrpno obrazloženje, te sve dokaze doveo u međusobnu vezu, zbog čega Ustavni sud smatra da ocjena dokaza u konkretnom slučaju ni na koji način ne ostavlja utisak proizvoljnosti ili nelogičnosti, niti predstavlja kršenje principa iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra da su neosnovani i apelantici navodi o povredi prava iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

60. U odnosu na apelantice navode o povredi prava iz člana 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije, Ustavni sud ukazuje da navedena odredba optuženom osigurava pravo da bude informiran o razlozima optužbe, to jest o djelima za koja se tvrdi da je počinio i na kojima se zasniva optužba, kao i detaljno o zakonskom osnovu tih djela (vidi, Evropski sud, *Pelissier i Sassi protiv Francuske*, broj 25444/94, stav 51, EKLP 1999-II). Područje primjene člana 6. stav 3.a) Evropske konvencije mora se naročito procijeniti u svjetlu općeg prava na pravičnu raspravu, koja se jamči stavom 1. člana 6. Evropske konvencije (vidi, Evropski sud, *Colozza protiv Italije*, 12. februar 1985. godine, Serija A broj 89, str. 14, stav 26). Evropski sud smatra da u krivičnim predmetima pružanje potpune detaljne informacije optuženom koja se tiče optužbi protiv njega i, sljedstveno tome, pravnog osnova koji sud može da ima u vidu predstavlja osnovni preduvjet kojim se osigurava pravičan sudski postupak. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud u konkretnom slučaju ne može zaključiti da apelantica nije blagovremeno upoznata sa materijalnim i pravnim osnovom optužbe koja je podignuta protiv nje. Također, Ustavni sud zapaža da je apelantici bilo omogućeno da se izjasni na izmijenjenu optužnicu, te da joj je prvostepeni sud dao mogućnost da u tom smislu pripremi svoju odbranu. Dakle, iz obrazloženja osporenih presuda proizlazi da je u predmetnom postupku apelantici bilo omogućeno da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji su provedeni na glavnom pretresu. Stoga, Ustavni sud smatra da su i apelantici navodi o kršenju garancija iz odredbe člana 6. stav 3.

tačka a) Evropske konvencije neosnovani.

61. U odnosu na dopunu apelacije od 5. maja 2014. godine u kojoj apelantica ukazuje da je 14. aprila 2014. godine potvrđena optužnica protiv policijskih službenika Ministarstva unutrašnjih poslova RS i inspektora Kriminalističke policije Odsjeka za borbu protiv neovlaštene proizvodnje i prometa opojnih droga CJB Banja Luka, zbog postojanja osnova sumnje da su organizirali i da su pripadnici zločinačkog udruženja koje je djelovalo od 2010. godine do oktobra 2013. godine radi vršenja krivičnih djela neovlaštena proizvodnja i promet opojnih droga, proizlazi da navedeno apelantica dovodi u vezu sa istražnim radnjama provedenim protiv nje u kojima su učestvovali navedeni službenici. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je Evropski sud za ljudska prava smatrao da je ovlašten da prilikom odlučivanja o osnovanosti zahtjeva uzme u obzir i "nove podatke", to jest sve dodatne informacije i "svježe argumente", ako ih smatra relevantnim, pa i onda kad te informacije, dokumenti ili drugo gradivo nisu bili predloženi sudovima ili drugim nadležnim organima tužene države u vrijeme vođenja postupka pred njima (vidi, Evropski sud, *K. i T. protiv Finske*, predstavka broj 25702/94, presuda od 12. jula 2001. godine). Dovodeći navedeno u kontekst konkretnog slučaja, Ustavni sud zapaža da protiv navedenih službenika, odnosno inspektora krivični postupak za utvrđivanje njihove krivičnopravne odgovornosti nije okončan, već da je još u toku. Dakle, iako je protiv navedenih lica potvrđena optužnica, postupak utvrđivanja njihove krivičnopravne odgovornosti nije okončan, pa se još ne zna ishod tog postupka. Stoga, prema mišljenju Ustavnog suda, navedeno ne može u ovom momentu dovesti do drugačijeg rješavanja predmetne apelacije, pa je u konkretnom slučaju Ustavni sud ocijenio osporene presude sa aspekta utvrđivanja apelanticine krivičnopravne odgovornosti za šta je u prethodnim tačkama ove odluke utvrdio da su redovni sudovi u osporenim presudama dali obrazloženje koje ne ukazuje na bilo kakvu proizvoljnost, odnosno u cijelosti ispunjava standarde prava na pravično suđenje. Stoga, prema mišljenju Ustavnog suda, uzimajući u obzir okolnosti konkretnog slučaja, navedena dopuna nije relevantna za rješavanje predmetne apelacije.

62. U odnosu na dopunu apelacije od 13. aprila 2015. godine, Ustavni sud zapaža da je već u prethodnim tačkama ove odluke utvrdio da iz obrazloženja osporenih presuda ne proizlazi arbitrarnost u preduzimanju istražnih radnji protiv apelantice, kao i korištenju rezultata tih istražnih radnji u predmetnom postupku na način da su one dovedene u vezu sa svim ostalim provedenim dokazima. Stoga, Ustavni sud smatra da su i navodi ove dopune neosnovani.

63. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da osporenim odlukama redovnih sudova nije povrijeđeno apelanticino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3. tačka a) Evropske konvencije.

b) Pravo na poštivanje doma, privatnog i porodičnog života i prepiske

Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

f) Pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku.

Član 8. Evropske konvencije glasi:

1. Svako ima pravo na poštivanje privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprečavanja nereda ili sprečavanja zločina, radi zaštite zdravlja i morala, ili zaštite prava i sloboda drugih.

64. U odnosu na apelanticine navode o kršenju prava iz člana 8. Evropske konvencije, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj odluci donesenoj u predmetu broj AP 2539/06 (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 2539/06 od 29. aprila 2009. godine, dostupnu na web-stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba), razmatrajući navode o kršenju prava iz člana 8. Evropske konvencije zbog, navodno, naredbe za pretres stana izdate nezakonito u toku istrage iz novembra 2005. godine, zaključio da je miješanje u apelantovo pravo na dom bilo zakonito. Naime, u navedenoj odluci Ustavni sud je istakao stav da naredba o pretresu predstavlja radnju koja je preduzeta s ciljem da se dokaže krivično djelo, te da, u tom smislu, naredba predstavlja mjeru neophodnu u demokratskom društvu s ciljem poštivanja vladavine prava, kao i da postoji razuman odnos proporcionalnosti između zaštite zakonitog cilja koji se tiče zaštite javnog reda i mira, s jedne strane, i, s druge strane, zaštite apelantovog prava na privatni i porodični život tim prije što se radi o mjeri privremenog karaktera.

65. Dovedeći navedeno u kontekst konkretnog predmeta, Ustavni sud zapaža da su i naredbe koje su bile donesene u konkretnom slučaju pretresanje apelanticinog stana i vozila, kao i naredba za određivanje posebne istražne radnje nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija provedene na način predviđen zakonom radi dokazivanja krivičnog djela. Stoga, Ustavni sud smatra da su ove naredbe u konkretnom slučaju predstavljale zakonitu mjeru neophodnu u demokratskom društvu, te da postoji razuman odnos proporcionalnosti između zaštite javnog interesa i apelanticinog interesa na dom, privatni i porodični život tim prije što se radilo o mjerama privremenog karaktera.

66. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije

povrijeđeno apelantičino pravo na poštivanje doma, privatnog i porodičnog života i prepiske iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

67. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3. tačka a) Evropske konvencije kada u konkretnom slučaju nije došlo do povrede principa nezavisnosti i nepristranosti suda, kao i kada su redovni sudovi u krivičnom postupku koji je vođen protiv apelantice utvrdili sve relevantne činjenice, brižljivo ocijenivši svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno, i iz kojih je nesumnjivo proistekao zaključak o apelantičinoj krivičnopravnoj odgovornosti, kao i da nisu povrijeđene garancije u pogledu presumpcije nevinosti, te kada je apelantici omogućeno da pod istim uvjetima kao i Tužilaštvo učestvuje u postupku, kao i da su joj bile omogućene proceduralne garancije iz člana 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije.

68. Nema kršenja prava na poštivanje doma, privatnog i porodičnog života i prepiske iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije kada su naredbe sudije za prethodni postupak u konkretnom slučaju predstavljale zakonitu mjeru neophodnu u demokratskom društvu, a radilo se o mjerama privremenog karaktera.

69. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, prestaje pravno dještvo Odluke o privremenoj mjeri broj 4413/13 od 12. marta 2014. godine.

70. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

71. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine